

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia
Técnica da conservación activa dos bens arqueolóxicos III
Departamento: Conservación e restauración de materiais arqueolóxicos

Obrigatoria da especialidade	Curso: 4º arqueoloxía	1º Cuadrimestre	3 ECTS
-------------------------------------	------------------------------	------------------------	---------------

Teórica
Profesora: Sonia Seco Lanzós
sonia.seco@edu.xunta.gal
Horario: 2 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Estudo das alteracións, para establecer diagnoses e propostas de tratamento. Definición dos criterios de intervención aplicables. Metodoloxía e técnicas específicas de conservación-restauración.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas de seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
X4	Determinar os exames ou análises precisos e avaliar os seus resultados.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de prevención, conservación e/ou restauración máis axeitado.
X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego de materiais para a conservación e restauración.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA1	Diagnosticar as alteracións dos bens arqueolóxicos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu exame, identificación, análise e valoración.
-----	---

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Acadar os coñecementos necesarios para realizar unha proposta axeitada para as obras tratadas no taller

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% da materia
1. Vidro	Diagnose: avaliación do estado de conservación	50 %
	Tratamentos de conservación activa para vidro: limpeza e estabilización; consolidación e adhesión; reintegración.	
2. Cerámica	Diagnose: avaliación do estado de conservación	50%
	Tratamentos activos de conservación-restauración de cerámica: limpeza/estabilización; consolidación e adhesión; reintegración.	

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	30		30
Estudo de casos e/ou comentario críticos de artigos especializados	6	21	27
Estudo e/ou aprendizaxe autónomo		18	18
Total	36	39	75

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos básicos da materia mediante a proxección de presentacións que ficarán a disposición dos estudantes.
Estudo de casos e/ou comentario crítico de artigos especializados	Lectura, e comentario crítico de forma individual de textos relativos ás unidades didácticas. Posta en común das conclusións, na aula.
Estudo e/ou aprendizaxe autónomo	Estudo individual, utilizando diversas fontes (documentación aportada polo profesor – plataforma Moodle-, bibliografía, etc.)

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Probas escritas, combinando respostas curtas e longas	Corrección nos contidos e na expresión	70%
Estudo de casos e/ou comentario crítico de artigos especializados	Puntualidade na entrega Calidade: grao de reflexión e valoración crítica Claridade e eficacia na expresión de ideas. Forma. Participación nas postas en común	25%
Observación sistemática	Actitude, interese demostrado	5%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. Deste modo, a non asistencia ás clases repercutirá na cualificación.

Convocatoria ordinaria:

- Avaliarase o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo todos os resultados acadados no traballo continuado de clase, os exercicios e traballos entregados no tempo estipulado ou os exames propostos ao longo do curso. Isto significa que, para aprobar con avaliación continua os alumnos:
 - Non poden superar un 25 % de faltas sen xustificar
 - Deben ter entregados todos os traballos (comentarios críticos de artigos), avaliados segundo rúbrica dispoñible na aula virtual.
 - Deben acadar, como mínimo unha nota de 3,5 (sobre 7) no exame
 - Deben acadar unha nota global da materia de 5 ou superior. A nota global da materia resulta da suma das notas de “exame” + “comentarios críticos” + “observación sistemática”.
- O exame da convocatoria ordinaria servirá de recuperación (total ou parcial) das partes non superadas. Poderá comprender os contidos teóricos e todos aqueles relacionados coas lecturas realizadas no curso.

Convocatoria extraordinaria:

- Os alumnos que non superen a convocatoria ordinaria terán a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria.
- Na convocatoria extraordinaria o alumno terá que realizar unha proba escrita sobre o total dos contidos desenvolvidos no curso. A avaliación da materia na convocatoria extraordinaria farase só a través desa proba escrita.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso. As titorías poderán ofrecerse no despacho do profesor no horario establecido para esta finalidade ou mediante correo electrónico.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

CERÁMICA

- Acton L.; Smith, N. (2003). [*Practical ceramic conservation*](#). Ramsbury, Marlborough, Wiltshire: Crowood Press.
- Buys, S.; Oakley, V. (1993). [*The conservation and restoration of ceramics*](#). London: Butterwoth-Heinemann.
- Carrascosa Moliner, B.
(2006). [*Iniciación a la conservación y restauración de objetos cerámicos*](#). Valencia: Universidad Politécnica de Valencia.
- (2009). [*La conservación y restauración de objetos cerámicos arqueológicos*](#). Madrid: Tecnos.
- Cooper, E. (1999). [*Historia de la cerámica*](#). Barcelona: Ediciones Ceac.
- Cronyn, J.M.; Robinson, W. (1990). [*The Elements of archaeological conservation*](#). London: Routledge.

- Denio, A. A. (1980). "Chemistry for Potters". En: *Journal of Chemical Education* 57(4), pp. 272-275.
- Fabbri, B.; Ravanelli, C. (1993). *Il restauro della ceramica*. Firenze: Nardini.
- Ferrer Morales, A. (2007). *La cerámica arquitectónica: su conservación y restauración*. Sevilla: Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Sevilla.
- Oakley, V.; Jain, K. (2002). *Essentials in the care and conservation of historical ceramic objects*. London: Archetype.
- Paterakis, A. B (ed) (1998). *Glass, ceramics and related materials*. Vantaa, Finland: EVTEK Institute of Art and Design, Dept. of Conservation Studies.
- Pearson, C. (ed.) (1988). "Conservation of ceramics, glass and stone". En: *Conservation of Marine Archaeological Objects*. London: Butterworths. pp. 253-267.
- Tennent, N.H. (ed) (1999). *The conservation of glass and ceramics*. London: James & James.
- Valero Ronda M.D. (2008). *Reconstrucción cromática de lagunas en piezas cerámicas mediante transferencia de impresiones digitales soportadas en papel gel*. Tesis de máster. Valencia: Universidad Politécnica de Valencia. Disponible en <http://hdl.handle.net/10251/13007> [Consultado o 06/09/22]
- Williams, N. (2002). *Porcelain: repair and restoration*. London: British Museum Publications Ltd.

VIDRO

- Daintith, C. (ed) (1992). *Glass and enamel conservation*. London: The United Kingdom Institute for Conservation.
- García Heras, M.; Fernández Navarro J. M.; Villegas Broncano M^a. A. (2012). *Historia del vidrio: desarrollo formal, tecnológico y científico*. Madrid: Cyan Proyectos Editoriales.
- Koob, S. P. (2006). *Conservation and care of glass objects*. London: Archetype Publications.
- Newton, R. e Davison, S. (1989). *Conservation of glass*. London: Butterworth-Heinemann.
- Newton, R. e Davison, S. (2003). *Conservation and Restoration of Glass*. 2ª edición. London: Routledge.
- Paterakis, A. B (ed) (1998). *Glass, ceramics and related materials*. Vantaa, Finland: EVTEK Institute of Art and Design, Dept. of Conservation Studies.
- Pearson, C. (ed.) (1988). "Conservation of ceramics, glass and stone". En: *Conservation of Marine Archaeological Objects*. London: Butterworths. pp. 253-267. Publications, New York
- Tennent, N.H. (ed) (1999). *The conservation of glass and ceramics*. London: James & James.